

5000 كىلومەتر جايۋا ۋجۇرپ بەيجيڭگە جەتكەن ابۇ نەنى سەزىندى

شىنجاڭنىڭ تارىشىدى جىكايالارى

□ انار بۇلت \ شىنچياڭ گازەتىنىڭ تىلشىسى گان شىيىخۇا

280 كۇندى وتكىزىپ، 5000 كىلو- مەتردەن استام جول باستى! ۋېىر ادام، ۋېىر قول ارپا، ۋېىر ۋېىت. شىنچياڭ، گانسۇ، شانشى، حىنان، خىبەي سىندى 5 ولكەنى باسپ ۋوتتى، ابۇسامەت كەرىم (يىتتەرنەتتە- گىيەسىمى “جايياۋ ابۇ”) قاشقاردان بەيجيڭگە جايياۋ بارپ، تيان - انمىن الاڭى- دا مەملەكەت تۇىن شعارۇ سالتىن تاماشالا- دى. جول جاپالى بولغانمەن، ابۇ بىلاي دەدى: “جول بويى كوپتەگەن كۈمەككە يە بولىدىم، كوپتەگەن اسەرلى سەزىمگە بولەد- دىم، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ۇلى نىنتىمامىن سەزىن- دىم!”

ۋېىر جولعى كەزدەسۇدەن جايياۋ ۋجۇرۇ
ويى تۇنىدادى

ابۇ قاشقار قالاسى يىگۈستەڭ اۋلىنىدا دۇنيەگە كەلگەن، 2022 - جىلى تېىانچىن مۇناي كاسپىنىڭ - تەخنىكالىق شۇەيۇانىسىنان وقۇ تاۋىسقانىان كەيىن اۋلىىنا قايتىپ كەلگەن.

2022 - جىلى 4 - ايدىڭ ۋېىر كۇنى، تۇندە شەلكەنەپ جاۋىپ تۇرغان جاڭغېردا ۇيىنە قايتىپ كەلە جاتقان ابۇ ەسەك ارپا- مەن ساياحاتتاپ جۇرگەن جۇاڭزۇ جىگىت اھۇغا جولمىپ، ونى ۇيىنە كىرىپ جاڭغېىر- دان تاسالاۋۇعا شاقىرادى. ەكەۋى تانىسىپ كوپ وتپەي اھۇ تۇپە ساتىپ الىپ، ابۇدى تاكلاماكان ۋشولىن اينالىپ ساياحاتتائۇعا ۇسىنىس ەتەدى. 185 كۇندە ابۇ ومىرىن- ەدەگى تۇڭغىش ساپارىن اياقتاتادى. سول جىلى ابۇ تاغى جولعا شىمىپ، ۋېىر ايىعا جەتپەيتىن ۋاقىتتا مائتاۋ - كۇشار تاس جولن باسپ وتەدى، بۇل دا ابۇدى جايياۋ ساپار شەگۇگە نىتتالاندىرا تۇسەدى.

ابۇ قارشايداينان قۇربان اتايدىڭ ەسەكپەن بەيجيڭگە بارغاندىعى جونىندەگى اڭگىمەنى ەستىگەن، اھۇ ەكەۋى جايياۋ حو- تاننان وتكەندە، ول وسى اڭگىمەنى تاغى ەسىنە الدى. “بەيجيڭگە جايياۋ بارامىن!” ابۇ بۇل ويىن اھۇعا ايتادى. “سىتەگىڭ كەلسە جاس كەزىڭدە قارمانىپ قال”. كەم ۋسوزدى اھۇ ونى وسلاي شابىتتاندىرادى.

”اگە - شەشە، بەيجيڭگە جايياۋ بارىپ مەملەكەت تۇىن شعارۇ سالتىن كورگىم كە- لدى”. يىپىل 1 - ايدا ابۇ ۋوز ويىن اگە - شەشەسىنە ايتادى. ۇلىنىڭ ۋمىتى جانارىنا قاراعان اگەسى كەرىم سىدىق ۋېىر ۋسات ۋۇنىسىز وتىرادى دا، سوڭىندا ۇلىنىڭ ويىنا قوسلادى.

”بەكمېگە كەلگەن ەكەنىسىڭ، بارا عوي، قانشا جاپا - ماشاقاتتى بولسا دا، تا- باندى بولعايسىڭ، جول ورتادا توقتاپ قالۇعا بولمايدى”، - دەدى كەرىم ۇلىىنا.

شەشەسى دە ابۇعا جولعا قاچەتتى ازىق - تۇلىكتەر داينىداپ بەردى.
اگە - شەشەسىنىڭ قولداۋىنا يە بولغان ابۇ ساپارعا شەۇعا داينىدالا باستادى ۋارى باساتىن جولنىڭ جوياسىن جاسادى، كۇند- ە 20 — 25 كىلومەتر جايياۋ جول باسسا، شىنچياڭ، گانسۇ، شانشى، حىنان، خىبەي سىندى 5 ولكەنى ەندەي ۋوتىپ، ەڭ سو- ڭىندا بەيجيڭگە جەتە الادى. جولدىڭ السىتىمىن ويلاستىرعان ول ارنايى ۋېىر قول ارپا جاساپ، شاتىر، كىمى - كەشەك، ىدىسى - اياق سىياقتىلاردى ارپاسىنا سالىپ الدى.

بارلىق داينىدىق بىتكەننىن كەيىن، يىپىل 2 - ايدىڭ 7 - كۇنى تاڭغەرتەڭ ابۇ اگە - شەشەسىنىڭ نىلەگىن ارقالاپ، قول ار- باسىن سۇيرەپ، ۋېىتىن ەرتىپ، مىڭ شاقە- رىمدىق ساپارعا اتتانىپ كەتتى.

جول باستان - اياق شىمىسقا باستادى،
جول بويى مەيرىم نىلەسىپ وتىردى

ۋوزىن جىگەرلەندىرۇ، سونداي - اق اگە - شەشەسىنىڭ ۋوز جامەدىن دەر كە- زىندە بىلۇننە مۇمكىندىك جاساۋ ۋۇشىن، ابۇ ۋار كۇنگى ساپارىن، اسەرىن دوۋيىن تۇعىرىنا جولداپ وتىردى، كەيدە جول بويىىنداعى كوركەم كورنىستەردى تىكە تا- راتتى. باستانبىندا وتباسىندااعلار عانا كو- رەتىن، كەيىن تىكە تاراتىلمىدى كورەتىن- دەردىڭ سانى بارغان سايىن كوبەيپە باس- تادى، بۇل وعان شابىت جانە كۈمەك سىلادى.

ۋاڭ بىڭ — ابۇعا كۈمەكتەسكەن قىرۋار توراپتاستاردىڭ ۋېىرى، بۇل اعاي ابۇدىڭ كوڭلىنىن مەرەكشە ورنى العان. يىپىل 5 - ايدا ابۇ تۇرپان قالاسى ايدىنكول قالاشىعنىڭ ماڭىنا جەتتى، سىرتتاعى تەمپە- راتۋارا 40 سەلتىسى گرادۇستان اسىپ تۇرغان ەدى. ابۇ جول بويىىنداعى كوركەم كورنىس- تەردى دوۋيىن ارقتىلى ورتاقتاسىپ كەلە جاتىپ تىكە تاراتىلمىىدا كۇنىڭ شىجىپ تۇرغاندىمىن، ۋېيتى ەكەۋىنىڭ جايىسىزانا باستاغاندىمىن ايتادى. ۋدال سول ساتتە جەرگىلىكتى تۇرعىن ۋاڭ بىڭ تىكە تاراتىلىم- دى كورىپ، ارنايى سۇ جانە ازىق - تۇلىك ساتىپ الىپ، اۆتوكولىپەن 8 كىلومەتر جول باسپ وعان امانداسا كەلدى. وسدان كەيىن- گى بىرنەشە كۇندە ۋاڭ بىڭ ۋاقت شعارەپ ابۇمەن بىرگە جايياۋ ۋجۇردى.

ابۇ قۇمىلدىڭ داخايداۋىنا جايياۋ جەت- كەندە، قول ارپانىڭ دوڭگەلەگى بۇزىلىپ، كۇشىگى اۋتىرىپ جۇرە ەمايى قالادى، الىپ جۇرگەن سۇى دا تاۋىسلادى، توڭمىرەگى يەن دالا ەدى. ول كۈمەكسىز قالعان كەزدە وعان باستان - اياق نازار اۋدارىپ كەلە جاتقان ۋاڭ بىڭ تەلەفون سوعىپ، جاعايدان خاباردار بولغاننان كەيىن، بوران-

ەا قاراماي 100 كىلومەتردەن استام جول باسپ، ابۇعا سۇ جانە ازىق - تۇلىك جەن- كىزىپ بەرەدى. بوران قاتتى بولغاندىقتان، جۇرۇگە امالسىز قالغان ولار جول شەتىندە- گى قاڭلىتىر ۇيدە تۇپ - تۇرا 3 كۇن كۇتە- دى. بوران باسەڭدەگەننىن كەيىىن، ۋاڭ بىڭ اۆتوموبىلدەگى بارلىق زاتنى ابۇعا قالدىرادى ۋارى قۇمىل قالاسىنىڭ يىجوۋ را- يونىندا كەزدەسۇگە ۋادەلەسەدى.

ۋاڭ بىڭ يىجوۋ رايونىندا تۇپ - تۇرا ۋېىر اپتا كۇتەدى، اقىرى ابۇ كەلەدى، نىلە - شالا ول ابۇمەن بىرگە كۇشىكتىڭ ناۋقاسىن كورسەتەدى. ابۇ ساپارىن قايتا جالعالعان كەزدە عانا ول تۇرپان قالاسىنا قايتادى.

جوعارى تەمپەراتۇرانى، قۇمىدى بو- راندى باستان كەشىرگەن ابۇ گانسۇ ولكە- سىنىڭ ۇۋي قالاسىنا جەتەدى. شاندان اۋدا- نى لاۋجۇن اۋلىنىڭ ماڭىىندا قاتتى نوسەر- گە جولققاندىقتان تاۋ قويناۋىنا جاسىرنىۋعا ۋماجبۇر بولادى، سۇ دا، تاماق تا جوق، ابۇ دوۋيىن ارقتى كۈمەك سۇرايدى. كوپ وتپەي، سول جەردەگى ۋېىر قىستاقنىڭ پارتيا ياپەيكاسىنىڭ شۇجىي وعان زات اگە- لىپ بەرىپ، ونىمەن ۋتۇن ورتاسىنا دەيىن اڭگىمەلەسەدى.

شانشىگە بارغاندا، ابۇ اۋىرىپ قالادى، ۋېىر توراپتاس ونى ىزدەپ كەلىپ، ونى ۋوز ۇيىىنە جاتقىزادى، سونداي - اق ونى تاماققا ۇسىنىس ەتىپ، شىياحاناعا اپا- رىپ ەمدەتەدى.

ابۇدىڭ دا تىياساقانغان كەزدەردى بولدى، ۋېىراق ۋېىر سوقىر اعاي ونىڭ جۇرە بەرۇ سەنمىن بەكەمدەيدى. جازدىڭ شىلىڭگىر دىستىعىندا ابۇ قول ارپاسىن سۇيرەپ جولعا شىعادى، كەنەت، ۋېىر جەڭىل اۆتوموبىل ونىڭ الدىىنا توقتايدى، ماشىنادان 4 ادام تۇسەدى، مۇنىڭ بىرەۋى سوقىر اعاي ەدى.

سوقىر اعاي ابۇعا ۋوزنىڭ كوزى كۈرە ەماغانىمەن، دىبىستى تىڭىداۋىنا، وي جۇگىرتۇيىنە بولاتىندىمىن، ابۇدىڭ دوۋيىن- داعى ۋارىىر كەسكىنىن ول قايتا - قايتا تىڭ- داعانىن ايتادى. ول ابۇدىڭ ساپار شەگە ۋجۇرىپ، شىنچياڭنىڭ ۋدامدى تاعامدارىن، كوركەم كورنىسىن ۇگىتسەگەنىن، سونداي - اق ادامدى اسەرلەندىرەتىن كوپتەگەن اڭگىمە- لەردى بولسكەنىن بىلەدى. سوقىر اعاسى: ”راقىمەت، ابۇ، سەن مەنى ەرتىپ كوپتە- گەن وزگەشە كورنىستىر كورسەتىنىڭ، جا- نىمداعى سوقىر دوستارىمىمەن بىرگە سونشا- ما كوپ تاماشا اڭگىمەلەردى بىلۇنمىزگە مۇمكىندىك جاسادىڭ. ۋسوزسىز، تاياندىلىق- پەن جۇرە بەىر، ۋسوز جوق، بەيجيڭگە جەتۇلىك كەرەك! ۋتۇرلى قىيىنشىلقنار الدىن- دا دا ابۇدىڭ كوزىنىن جاس شىقپاعان ەدى. سول ساتتە ونىڭ كوزى قىزارىپ كەتتى. سول ساتتە ابۇ ۋوزنىڭ جالعىز جايياۋ جۇرمەگەندىگىن، ۋوز ارەكەتىنىڭ كوپتەگەن ادامدى جىگەرلەندىرگەندىگىن ۋبىلدى.

II - ايدىڭ 17 - كۇنى ابۇ اقىرى بەيجيڭگە جەتتى، قول تەلەفونىندا ۋاڭ اپىاي، لى اپىاي، جياڭ اعاي، ۋاڭ اعاي سىياقتى كوپتەگەن ادامنىڭ باي- لانىسى ۋنومىرى ساقталعان. ”جول بويى كوپتەگەن ىزگى نىيەتتى جان ماعان كو- مەكتەستى، تاغى كوپ ادامنىڭ اتىن بىل- مەيمىن، ەگەر ولاردىڭ كۈمەگى بولمىاسا، بەيجيڭگە جەتۇىم قىينعا سوعار ەدى”، - دەدى ابۇ.

ارمانىن نىسكە اسىرۇ ۋشىن تاغى دا ۇزدىك.
سىز اتانادى

10 - ايدىڭ 1 - كۇنىى ابۇدىڭ 24 جاسقا تولغان تۇعان كۇنى ەدى. ابۇ اسلىىن- دە سول كۇنى بەيجيڭگە بارىپ مەملەكەت تۇىن شعارۇ سالتىن كورۇدى جوسپارلاغان بولاتىن، ۋېىراق جايياۋ ۋجۇرۇ بارىسىنداعى قۇمدى ۋشول، قۇبا ۋتۇز، يەن دالا ونى اياق السىن باياۋلا تۇعا ماجبۇرلەدى. سول كۇنى ول حىنان ولكەسىنىڭ سانمىنشيا قالا- سىنا جەتتى، جوسپار بويىنىشا بەيجيڭگە جەتە ەماغانىمەن، جەرگىلىكتى توراپتاستار وعان توسىن قۇانىش سىلاپ، ەرتە بالكۇل- شە داينىداپ، ونىڭ تۇعان كۇنىن قۇتتىقتا- دى.

II - ايدىڭ 17 - كۇنى تاڭ سارىدە ابۇ اقىرى تيان - انمىن الاڭىنا جەتتى، ول اسەرلەنگەننىىن ۋتۇنى بويى كىرىپ اي- قاستىرمادى. ”بىرىنشى قاتاردا تۇرىمىن! اقىرى كوردىم!“ بىس جۇلدىزدى قىزىل تۇدىڭ باياۋ كوتەرلىگەنىن كورگەن ابۇ كوزىنە جاس الىپ: ”جۇڭگولق بولغانىم- دى ماقتانىش سەىزىنەمىن“، - دەدى تەبىرەنە.

”مەنىڭ وتانىعا سۇيىسپەنىشلىگىم، تۇزدە جۇرۇگە سۇيىسپەنىشلىگىم، كوپىش- لىكتىڭ ماعان كورسەتكەن تىلەگى مەن كۈمەگى، سونداي - اق اگە - شەشەمنىڭ ۋمىتى جول بويى العا باسۇمىنىڭ ەڭ ۇلكەىن قوزعاۋشى كۇشى بولدى“.

ابۇ بىلاي دەدى: سوغىى جىلدارى اۋد- لىمنىڭ دامۇ وزگەرىسىنە ۋوز كوزىمىمەن كۇا بولىدىم، قازىر اۋلىداعى خالىقنىڭ تۇرمىسى باقتتى، مەن وسى ورايدان پايدالانىپ، اۋلىداعى خالىقنىڭ وتانىعا سۇيىسپەنىشلىگىن بەيجيڭگە جەتكىزۇىم كەرەك.

”وتانىنىڭ كوركەم تاۋ - وزەندەرىن جايياۋ ارالاپ شىقتىم“. ابۇ كەلەر جىلى مو- جىعا جايياۋ بارۇدى جوسپارلاپ وتىر. ”جولداغى كورنىستىر ەتە كوركەم، جولدا- عى كەىزىككەن ادامدار ۋتىپتى دە ىزگى - نىيەتتى، مەن ۇزدىكىسىز جولعا شىمىپ، ارە- كەتىم ارقتىلى بارلىق ادامعا وتانىمنىڭ ەتە كوركەمدىگىن، جۇڭخۇا ۇلتى ۇلى شا- ڭىراعىنىڭ ەتە مەيىرىمدى، ۋار ۇلت خالىقى تۇرمىسىنىڭ ەتە باقتىتى ەكەندىگىن ۇعىندىد- رامىن!“

پورىندارىن ەگجەيى - نەگجەيلى باسقارۇعا ەنگىزىپ، ”سالق تىپىمدىلىگى پاراستاتىلار توبىن“ بەلسەنە قۇرىپ، جاسىل كەن كاسى- پورىندارىنا قاراتا ”سالققا ساياتىن باسقارۇ- شىلار“ قىزمەت ەتەۋىن جولعا قويىپ، كا- سپورىندارعا ”ۋېىر كاسپورىنىغا ۋېىر شارا“ بويىنىشا سالق تاپسىرۇ قىزمەت ەتەۋىن ۇسىنىپ، ساياسات پايداسىنان كاسپورىندار- دىڭ يىگىلىكتەنۇگە تىپىستىلەرىن مۇمكىندى- گىنىشە يىگىلىكتەندىرۇگە شىنايى كەپىلدىك ەتتى. الدىڭغى 10 ايدا قابا اۋدانىنىڭ كەن كاسپورىندارى ۋتۇرلى سالق اقى تىپىمدىلىگى بويىنىشا جىيىنى 307 مىللىيون يۋان سالقنى ازايىتۇدان، كەشىرىم ەتۇدەن يىگىلىكتەندى.

(باسى 1 - بەتتە)

جاسىل كەن، جاڭا ماتەرىيال، تۇز جىمپا ونەركاسىبى، جاڭا ەنەرگىيا، جابىدىق جاساۋ سىىندى ”5 ۋىرى كاسپ سالاسى شوغىرى“ دامۇ سترا- تەگىياسىن اقبىلداسىپ شىعاردى؛ ونەر- كاسپ ەكونومىكاسىنىڭ جوعارى سا- پالى دامۇى سىندى وسى ”بۇيدانى“ ەقتاپ يىگەرىپ، ۋتۇيىندى نىسانداردا ”ۋېىر نىسانغا ۋېىر ارناۋلى بان“ قىزمەت ەتەۋ مەخلىزىمىن ورناتىپ، كەلەلى نىساندارداغى ”سۇ، ەلەكتىر، گاز، جول جانە جالپىلىق قىزمەت ەتەۋ“ سىندى 5 ڧاكتورىدى قامتاسىز ەتۇ جۇبەيسىن ورناتىپ، كاسپورىن- داردىڭ تىلەك - تالاپتارىن شەشىپ، كاسپورىنداردىڭ دامۇنىىنا قۋات ۇستەپ، چارقىلىقنىڭ وسى زامانىغى كاسپ سالاسى جۇبەيسىنىڭ جوعارى ساپالى دامۇىن ىلگەرلەتتى.

II - ايدىڭ 14 - كۇنى چارقىلىق- تاغى جىسۇن ۋاششەرى كەن شارۋاشلى- ھى شەكىتى سەرىكتەستىگىنىڭ جىلدىق ۋونىمى 3 مىللىيون توننا كەلەتىن كەن سۇرىپتاۋ زاۋودى قاربالاس جۇمىس سىتەپ جاتتى، وسى سەرىكتەستىكتىڭ باس دىرەكتورى ۇىن شىڭلاي ”جەر- گىلكىتى ورنىنىڭ بار كۇشىپن قولداۋد- نىڭ ارقاسىندا نىسان ۋوز ۋاعىىندا سىناق رەتىىندە وندىرىسكە قوسىلدى“، - دەدى قۇانا.

چارقىلىقتاغى جىسۇن ۋاششەرى كەن شارۋاشلىغى شەكىتى سەرىكتەس- تىگىنىڭ جىلدىق ۋونىمى 3 مىللىيون توننا كەلەتىن كەن سۇرىپتاۋ زاۋودى نىسانى قۇرىلىسى بارىسىندا چارقىلىق اۋدانى ارناۋلى ادامدى قۇرىلىس ور- نىندا تۇرىپ، تەلەگرافى، بىرلەسىپە جا- بارلاسۇ، جىلجىمالى خابارلاسۇ سىندى 3 ۋىرى جۇمىس جۇرگىزەتىن كاسپورىندى 5G تەلەگرافى بازالىق ستانسىياسىنان التاۋىن، جىلجىمالى سىگىنال بازالىق ستانسىياسىنان جانە ەلەكتىرمەن قامداۋ قۇرىلغىسىنان ەكەۋىن ورناتۇعا ساپىكەستىرىپ، نىسان رايونىندارىن 5G سىگىنالىمەن قامىتۇ جانە زەردەلى كەن قۇرىلىسى قارقە- نىن ىلگەرلەتىپ، اتالغان نىساننىڭ سۇرىپتاۋ ۋندىرىس جەلىسىنىڭ 10 - ايدا ۋساتتى سىناق رەتىىندە وندىرىس- كە قوسىلىپ، جۇمىس جۇرگىزۇىن ۋونىمىدى قامتاماسىز ەتتى. قازىرگە دەيىن چارقىلىق اۋدانى جاڭا ماتەر- يال، جاڭا ەنەرگىيا سىياقتى ەل نىشىن- دەگى ۋىرى كاسپورىنىنان 30 نەشە- سىن ەنگىزىپ، كەلەلى كاسىپ سالاسى نىسانىنان 45ن اتقاردى، تۇتاس جىلدا تۇراقتى مال - مۇلىككە قوسلاتىن قارجى 15 مىللىيارد يۋان بولادى دەپ مەجەلەندى.

چارقىلىق اۋداندىق ساۋدا - ونەر كاسىپ مەكەمسەيى پارتيا باسشە- لىق گرۇپپاسىنىڭ ورنىباسار شۇجىي، مەكەمە باىستىغى ما شىياۋخۇ ”يۇكىل اۋدانداغى وركانداردىڭ پارتيا ۇيىمدا- رى نازاردى كاسپورىنداردىڭ دامۇد- نا شوغىرلاندىرىپ، كاسپورىنداردى ارالاپ جاعداي ۇغىسۇعا ۇيىمداستىد- رىپ، كاسپورىنداردىڭ قارجى قۇرا- ۋى قىيىن بولۇ، سۇمەن، ەلەكتىرمەن، سەلەلەرىن شەشىپ، بىرەۋى ارقتىلى وزگەسىن تۇسىپالداۋعا قۇلىشىنىپ، ”ۋېىر ۋىستى“ شەشۇدى شىعار ۋتۇ- يىن ەتىپ، ”بىرىنشى توتپتاعى سىد- ەتەردى“ ويداعىداي بىتىرۇگە كەڭەيد- تىپ، نەگىزگى ئاقرىپىتق تارىبىيەنىڭ ۇزدىكىسىز تەرەڭدەۋىن، ناقىتلاۋىن ىلگەرلەتتى.